

V. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress

September 19-10, 2019, İstanbul

<http://www.ulk.ist/>

Examining Turkey's Competitiveness in International Trade in the Context of Product Groups: EU-Turkey Trade

Abstract

Ülker Çam Karakaş

Assist. Prof.

Cumhuriyet Üniversitesi

ulkercam@cumhuriyet.edu.tr

Adem Karakaş

Assoc. Prof.

Aydın Adnan Menderes

Üniversitesi

adem.karakas@adu.edu.tr

A country that adopts an open economic policy should perform effectively in international competition. To obtain foreign trade gains in real sector-weighted economic structure is getting more difficult in increasing competitive environment. To increase Turkey's foreign trade gains, it needs to be able to increase its exports and reduce its imports. However, with the import-dependent export structure, giving more in foreign trade can be realized either by exporting very high value-added products or by keeping the competitive advantage. Some structural transformations are required for sustainable foreign trade. In this study, Turkey's competition with European Union countries in the context of product groups is discussed. In foreign trade where there is a rapid transformation both in terms of quality and quantity, a comparative trade analysis was conducted with the EU on the basis of all product groups using data from 2009-2018. According to the Balassa index, the revealed comparative advantage (RCA) index for 99 product groups was calculated and competitive and non-competitive product groups were determined.

Keywords:

Balassa Index, Foreign trade, Competition advantage

Uluslararası Ticarete Türkiye'nin Rekabet Edebilirliğinin Ürün Grupları Bağlamında İncelenmesi: AB-Türkiye Ticareti

Özet

Dışa açık ekonomi politikası benimseyen bir ülkenin uluslararası rekabette etkili bir performans sergilemesi gerekmektedir. Reel sektör ağırlıklı bir ekonomik yapıda dış ticaret kazancı elde etmek, giderek artan rekabet ortamında daha da güçleşmektedir.

Türkiye'nin dış ticarete kazancını artırabilmesi için ihracatını artırırken ithalatını da azaltabilmesi gerekmektedir. Ancak, ithalata bağlı ihracat yapısıyla dış ticarete fazla vermek ya oldukça yüksek katma değerli ürün ihraç ederek ya da rekabet üstünlüğünü elde tutarak gerçekleştirilebilir. Sürdürülebilir dış ticaret için yapısal bazı dönüşümler gerekmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin ürün grupları bağlamında Avrupa Birliği ülkeleri ile rekabeti ele alınmıştır. Hem nitelik hem de nicelik açısından hızlı bir dönüşümün olduğu dış ticarete 2009-2018 yılları arası veriler kullanılarak tüm ürün grupları bazında AB ile karşılaştırmalı bir ticaret analizi yapılmıştır. Balassa endeksine göre 99 ürün grubu için Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler endeksi hesaplanarak rekabetçi ve rekabetçi olmayan ürün grupları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Balassa Endeksi, Dış ticaret, Rekabet avantajı

1. Giriş

Dünya ekonomisinde yaşanan hızlı dönüşüm ve artan rekabet, ülkelerin ekonomik büyüme performanslarını doğrudan etkilemektedir. Artan rekabetle birlikte firmaların, sektörlerin ve bütünüyle ülke ekonomisinin rekabet edebilirliğinin önemi de artmaktadır. Mikro ölçekte firmaların ve sektörlerin, makro ölçekte de ülkenin dış ticarete rekabet avantajını elde etmesi bir projeksiyon etrafında hedefe yönelik senkronize hareket etmeyi gerektirmektedir.

Türkiye'nin dış ticaretinde yıllar itibarıyla yapısal bir dönüşüm göze çarpmakla birlikte küresel ticaretteki payı oldukça düşüktür. Uluslararası ticarete elde edilen pay kadar bu payın oluşmasında etkili olan sektörlerin yapısı da önem arz etmektedir. Hangi sektörün ekonomi içindeki ağırlığının ne olduğu, geliştirilebilirliği, katma değer oluşturmadaki etkinliği ve uzun dönemli projeksiyonlarının da ayrıntılandırılması gerekir.

Türkiye'nin yıllar itibarıyla ana hatlarıyla ile dış ticaret seyrine bakıldığında öne çıkan bazı durumlar vardır; bunlardan bazıları hem ihracatın, hem ithalatın hem de dış ticaret açığının artış trendinde olması, dış ticarete yüksek teknoloji ürünlerin toplam ihracat içindeki payının % 2 düzeyinde olması, ihracatta emek yoğun ürünlerden sermaye yoğun ürünlere doğru bir yönelimin olması, ihracatın ithalata bağımlılığının azaltılamaması, dış ticaret yapılan ülke sayısının artması ile oran düşüyor gibi görünse de AB ülkelerinin dış ticaretteki payının yüksek olması gibi tespitler yapılabilir. Bunlara ek olarak, aramal-hammadde ve enerji ithalatında bağımlılığın yüksek olması, tüketim malı ticaretinde dış fazla verilmesi, ithal mallarına bağımlılık derecesinin yüksek olmasına karşın ihracatta önemli bir uluslararası rekabet ile karşı karşıya kalınması gibi durumlar da belirtilebilir. Sonuç olarak belirtilen ve diğer nedenlerden dolayı dış ticaretin Türkiye ekonomisinde büyüme için beklenen itici gücü oluşturmaması, yurt dışı tasarrufların ülke içine yeterince çekilememesi ve dış ticaret kazançlarından yeterince yararlanılamaması gibi bir genel sorun/sonuç çıkarılabilmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'nin temel ticaret partneri olarak görülen AB ülkeleri ile sektörel olarak rekabet edebilirliği analiz edilmektedir. Türkiye ekonomisinin toplam dış ticaretinde AB-28'in payına bakıldığında 2018 yılı verilerine göre ihracatta %49,9 ve ithalatta %36,2 düzeyindedir. Ürün grupları bazında bir değerlendirme yapılabilmesi için Balassa Endeksi (1965) kullanılarak ve Hinloopen ve Marrewijk'in (2001) sektörel rekabet çalışması referans alınarak 99 alt sektörde Türkiye ve AB-28 karşılaştırması yapılmış ve Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük katsayıları yorumlanmıştır.

Literatürde Balassa Endeksi kullanılarak ülke, sektör, ürün, ürün grubu gibi değişkenler ve farklı sınıflandırmalarla yapılan çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı 99 alt ürün grubu için, 2008 krizinden sonra değişimin hızlandığı dönem baz alınarak (2009-2018) yapılmış olması, değerlendirme kriterlerinde dörtlü referans aralığının kullanılarak yorumlanması ve rekabet gücü yüksek ve düşük ürün grubu sınıflamasının yapılmış olmasıdır.

2. Rekabet Gücü-Teorik Çerçeve

Uluslararası ticarete ülkelerin, sektörlerin ve/veya ürün-ürün gruplarının rekabet gücünün ölçülmesine ilişkin çok sayıda yöntem geliştirilmiştir. Bu çalışmalar çoğunlukla klasik dış ticaret yaklaşımları çerçevesinde şekillenmekle birlikte İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yeni ekonomik düzlem ve küresel rekabetin hızlanması sürecine bağlı olarak değişim göstermektedir. IMF ve Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi yapıların kurulması ve bölgesel ekonomik işbirliklerinin yaygınlaşmasından sonra daha da hızlanan küresel rekabet beraberinde rekabete yönelik analizlerin artmasını da getirmiştir. Farklı değişkenler kullanılarak yapılan analizlerde ülkelerin, bölgelerin, sektörlerin ve ürünlerin vb rekabet ölçümleri, uzmanlaşma dereceleri ve kıyaslamalar ortaya konulmaktadır.

Bu ölçümler için kullanılan belli başlı endekslere bakıldığında Balassa tarafından geliştirilen ve ihracat verilerinin kıyaslanması ile oluşturulan Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (RCA), Vollrath tarafından geliştirilen ve modele ithalatın da dahil edildiği Nispi Ticari Avantaj Endeksi (RTA), Nispi İhracat Avantajı Endeksi (RXA) ve Nispi İthalat Nüfuz Endeksi (RMA), İhracatta Uzmanlaşma Endeksi (ES), Görelî Rekabet Üstünlüğü Endeksi (RC), Lafay Endeksi ve Bender'in Yapısal Değişim Endeksi, İhracatta Benzerlik Endeksi (XS) gibi endeksler kullanılmaktadır. Bununla birlikte bazı çalışmalarda birden fazla endekse kullanılarak sonuçlar arasında karşılaştırma yapılmaktadır. Bununla birlikte çalışmaların önemli bir kısmında temel alınan endeks olarak Balassa Endeksi öne çıkmaktadır.

Balassa endeksi ihracat verilerinden hareketle ülkeler arasındaki rekabet gücünü ölçmek için oluşturulmuştur. Bir ülkenin bir ürün yahut sektör ticareti açısından karşılaştırmalı üstünlüğü olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, bahse konu mal yahut mal grubunun ülkenin toplam ihracatı içindeki payı ile dünya ticareti içerisindeki payının oranlanmasıyla geliştirilmiş bir endekstir (Balassa, 1965:106).

$$RCA (BI) = \frac{X_{ij} / \sum X_{nj}}{X_{it} / \sum X_{nt}}$$

Balassa Index değişkenlerinde;

X_{ij} = i ülkesinin j ürünü ihracatını

X_{nj} = n ülke grubu yahut dünya j malı ihracatını

X_{it} = i ülkesinin toplam ihracatını

X_{nt} = n ülke grubu yahut dünyanın toplam ihracatını ifade etmektedir.

Böylece Balassa, bir ülkenin herhangi bir X ürünü için rekabet gücünü hesaplarken; bahse konu ülkenin X ürünü ihracatının toplam ülke ihracatına oranı ile rekabet gücü karşılaştırılacak olan ülke grubunun X ürünü ihracatının ülke grubunun toplam ihracatına oranlanması sonucunda hesaplanabileceğini ortaya koymaktadır.

3. Literatür Özeti

Balassa (1965), Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yaklaşımını ortaya koyduğu çalışmasında ABD, Japonya, Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü üyesi ülkeler, Kanada, İngiltere ve İsveç ticaret verilerinden hareketle 74 ürün grubu için rekabet analizi yapmıştır. Çalışmasında ülkelerin karşılaştırmalı üstünlüğünü ve rekabet gücünü ölçmek için mal grubu ihracat verileri ile ülke ve ülke gruplarının ihracat verilerini kullanmıştır.

Kaya ve Oduncu (2016), çalışmalarında 2006-2013 yılları arası için SITC-Rev.3 verilerini kullanarak tekstil sektörünün uluslararası rekabet gücünü Balassa ve Vollrath'ın geliştirdiği endeksleri kullanarak ayrı ayrı analiz etmişlerdir. AB-28 ve diğer 13 farklı ülke verileri ile Türkiye'nin tekstil sektörü verilerini kullanarak yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular, Türkiye'nin sektörde rekabet üstünlüğüne sahip olduğunu ancak uzun dönemde yapısal tedbirler alınmaması durumunda rekabet gücünü kaybetme ihtimalinin bulunduğunu ortaya koymuşlardır.

Öztürk, Saraçoğlu ve Kortan (2013) Türkiye ve dört eski doğu bloğu ülkelerindeki verilerden hareketle yaptıkları çalışmalarında sebze-meyve sektörüne ilişkin rekabet analizi yapmışlardır. 1995-2012 yılları arası verilerden hareketle yapılan çalışmada Balassa ve Vollrath'ın analizleri ayrı ayrı kullanılmış ve karşılaştırmalı değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen bulgular Türkiye'nin bu sektörde, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında yüksek rekabet avantajına sahip olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Altay ve Gürpınar (2008) çalışmalarında AB ülkeleri ve Türk mobilya sektörüne ilişkin 2001-2006 yılları arası verileri kullanarak yaptıkları çalışmalarında Balassa ve Vollrath'ın rekabet endekslerini ayrı ayrı test ederek karşılaştırmalı olarak yorumlamışlardır. Bulgular, Türk mobilya sektörünün AB ülkelerine oranla rekabet gücünün yüksek olduğu ve göreceli olarak arttığını ifade etmektedir.

Erkan, Arpacı, Yaralı ve Güvenç (2015) Türkiye'nin sebze ihracatında karşılaştırmalı üstünlüğünü ve rekabet gücünü ölçmek için yaptıkları çalışmalarında 1993-2012 yılları arası ticaret verilerini (SITC-Rev.3) kullanarak, dünya ölçeğinde Türkiye'nin sebze ve alt gruplarındaki rekabet düzeyini test etmişlerdir. Elde edilen bulgular yıllar itibariyle rekabet gücünün azalmasına karşın Türkiye'nin 11 alt sebze grubunun 10'unda rekabet gücüne sahip olduğu yönündedir.

Erkan (2012) Türkiye ile Suriye arasındaki dış ticarete rekabet gücünü ölçmek için yaptığı çalışmasında 2000-2008 yılları için uluslararası standart ticaret sınıflaması iki haneli ürün gruplandırmasına göre Balassa endeks değerlerini hesaplamıştır. Buna göre Türkiye'nin ve Suriye'nin karşılaştırmalı olarak en fazla rekabetçi olduğu ürün ve ürün grupları ortaya konulmuştur. 66 mal grubunun 57'sinde Türkiye'nin 9'unda Suriye'nin rekabetçi olduğu ifade edilmektedir.

Hinloopen ve Marrewijk (2001) çalışmalarında Balassa endeksine ilişkin bir bazı eksiklikleri belirtmekle birlikte 12 Avrupa ülkesi ve Japonya arasındaki ticareti 1992-1996 yılları arası ikili sınıflandırmaya göre 77 ürün kategorisi için test etmişlerdir. Çalışmada Balassa endeksi referans değerlerine ekleme yapılmıştır. Referans aralığı olarak "0-1" arası rekabet avantajının olmadığı, "1-2" arası zayıf rekabet üstünlüğü, "2-4" orta derece rekabet üstünlüğünü ve 4'ten büyük ise güçlü rekabet üstünlüğünün olduğu şeklinde bir referans aralığı ortaya konulmaktadır.

Çakmak (2005) Tekstil ve hazır giyim sektörü üzerine yapmış olduğu çalışmasında 1989-2003 yılları arası verileri kullanarak sektörde Türkiye'nin rekabet üstünlüğünü ölçmüştür. Tekstil ve alt sektörlerin rekabet gücünü ölçmek için iki ve üç haneli tekstil ürünleri ve alt ürün gruplarının rekabet gücü yüksek olmasına karşın giderek azalan bir trendin varlığı ortaya konulmuştur.

Hoang, Tran ve Tu (2017) Vietnam için tarım sektöründen hareketle yaptıkları çalışmalarında, Balassa endeksinin sadece ihracat verilerinde hareketle rekabeti ölçtüğü, karşılaştırmalı üstünlüklerin dinamiklerini göz ardı ettiği, ithalat verilerine yer vermediği, endeks dağılımının asimetric olduğu ve çifte hesap problemi içerdiği gibi değerlendirmelerde bulunmaktadırlar. Dolayısıyla Balassa endeksinden çok Vollrath endeksinin dış ticarete rekabet üstünlüğünü ölçmede daha anlamlı sonuçlar vereceğini ifade etmektedirler.

Deb ve Sengupta (2017) uluslararası standart sanayi sınıflamasına göre 60 ülke ve 28 imalat sanayi sektörü ürün ve ürün grubu için yaptıkları çalışmada Balassa endeksi ve diğer alternatif endekslerin karşılaştırmasını yaparak ideal endeks tespiti yapmaya çalışmışlardır. Balassa endeksi ve diğer türev endekslerden elde edilen sonuçların sağlıklı olmayabileceği yönünde tespitlerden sonra; simetrik, ülke ve ürün gruplarının aritmetik ortalama ve ağırlıklandırılmasını içeren Normalized Revealed Comparative Advantage (NRCA) endeksinin daha sağlıklı sonuçlar verdiğini ortaya koymuşlardır.

Irsahd (2017) Pakistan için 2003-2015 yılları arası verileri kullanarak uluslararası ticarete rekabet avantajına sahip sektörleri tespit etmeye çalışmıştır. Pakistan'ın toplam ihracatının %60'ını oluşturan en yüksek işlem hacimli sektörlerin (HS-2) ve Pakistan'ın ticari rakipleri olan bölge ülkeleri (Hindistan, Çin, Bangladeş, Endonezya, Tayland, Malezya, Vietnam ve Tayvan) verileri kullanılmıştır. Yapılan analizler Pakistan'ın bölge ekonomileri arasında özellikle tekstil sektöründe önemli bir rekabet avantajının bulunduğunu göstermektedir.

4. Veri ve Metodoloji

Bu çalışmanın temel amacı Balassa endeksi kullanılarak Türkiye ile AB-28 ülkeleri arasında ürün grupları açısından rekabet avantajının ölçülmesidir. Çalışmada, uluslararası ticaret sınıflaması rev3 düzey 2'ye göre tüm ürün gruplarını içeren veriler kullanılmıştır. Değer içermeyen veya gizli veri şeklindeki ürün grupları hariç bırakılmıştır. Dönem aralığı olarak 2009-2018 yılları arası tercih edilmiştir. Türkiye'nin ticaret verileri Türkiye İstatistik Kurumundan (2019), AB-28 verileri ise Eurostat (2019) verilerinden derlenmiştir. Balassa endeksi kullanılarak elde edilen veriler, rekabet üstünlüğüne sahip olan ve olmayan ürün/ürün grupları şeklinde ve diğer öne çıkan yönleri ile yorumlanmıştır.

5. Bulgular

Türkiye'nin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Modeli çerçevesinde Balassa endeksi ile AB-28 ülkeleriyle karşılaştırmalı analizi sonucunda ortaya çıkan sonuçlar Ek'te yer alan Tabloda toplu bir şekilde gösterilmektedir. 2009-2018 yılları için yapılan çalışmada Türkiye'nin, bazı ürünlerde periyot boyunca rekabetçiliğini koruduğu, bazı ürün gruplarında rekabetçiliği kaybettiği, bazı ürün gruplarında rekabetçi yapının güçlenirken bazı gruplarda da rekabetçi yapının zayıfladığı görülmektedir. Çalışmanın bu kısmında Balassa endeksine göre ortaya konulan veriler değerlendirilecektir. Bu çalışmada rekabet endeksi değerlendirme kriteri için Hinloopen ve Marrewijk'in (2001) tercih ettiği referans aralıkları dikkate alınarak yorumlanması tercih edilmiştir. Bu referans aralıkları ise şunlardır;

- Balassa Endeks sonucu 0 ile 1 arasında ise rekabet avantajı yoktur
- Balassa Endeks sonucu 1 ile 2 arasında ise zayıf rekabet avantajı vardır
- Balassa Endeks sonucu 2 ile 4 arasında ise orta derece rekabet üstünlüğü vardır
- Balassa Endeksi sonucu 4'ten büyük ise güçlü rekabet avantajı vardır

Öne Çıkan Bulgular 1: Rekabetçi olmayan ürün grupları sayısı

Toplam ürün grubu (99-2=97 ürün grubu) için yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular, Türkiye ile AB-28 ülkelerinin 55 ürün grubu için rekabet edebilir düzeyde olmadığını göstermektedir.

Öne Çıkan Bulgular 2: Rekabet edebilirliğin en düşük olduğu ürün grupları

Türkiye ile AB-28 karşılaştırmasına göre elde edilen sonuçlar rekabet düzeyinin en düşük olduğu ilk on ürün grubu için (2018 yılına göre) sıralanmıştır. Endeks değeri sıfıra en yakından başlanarak sıralanmıştır.

Tablo 1. Türkiye-AB28 Rekabetin En zayıf olduğu ürün grupları

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
45	Mantar ve mantardan eşya	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
79	Çinko ve çinkodan eşya	0,11	0,08	0,11	0,12	0,13	0,11	0,14	0,17	0,11	0,07
80	Kalay ve kalaydan eşya	0,03	0,08	0,06	0,03	0,04	0,03	0,04	0,07	0,05	0,07
97	Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalara	0,02	0,02	0,03	0,01	0,06	0,02	0,01	0,03	0,03	0,07
47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmış kağıt veya karton (döküntü, kırıntı ve hurdalar)	0,03	0,04	0,07	0,02	0,08	0,09	0,07	0,07	0,06	0,08
37	Fotoğrafçılıkta veya sinemacılıkta kullanılan eşya	0,07	0,09	0,11	0,14	0,17	0,12	0,09	0,09	0,11	0,09
30	Eczacılık ürünleri	0,07	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,09	0,11
81	Diğer adi metaller (tungsten, molibden, tantal, magnezyum, kobalt, bizmut, kadmiyum, vb.), sermetler, bunlardan eşya	0,05	0,07	0,10	0,09	0,10	0,09	0,06	0,08	0,13	0,13
29	Organik kimyasal ürünler	0,11	0,14	0,13	0,14	0,13	0,12	0,12	0,12	0,16	0,14
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	0,10	0,10	0,10	0,11	0,13	0,13	0,14	0,14	0,14	0,14

Öne Çıkan Bulgular 3: Rekabetçiliğin giderek azaldığı ürün grupları

Kakao ve kakao müstahzarları, "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar," İpek, "Şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kamçılar, kırbaçlar ve bunların aksamı," "Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı ve "Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı" şeklinde sıralanan ürün gruplarında rekabet endeksinin yıllar itibariyle gerilediği görülmektedir.

Öne Çıkan Bulgular 4: Rekabetçiliğin giderek arttığı ürün grupları

2009 yılından 2018 yılına kadar olan süreçte endeks değeri 1'e yaklaşan ürün grupları; Plastikler ve mamulleri, "Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem," Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler, "Gübreler," "Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya," "Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülasalar, tanenler, boyalar, pigmentler vb, vernikler vb, macunlar, mürekkepler," "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları," "Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı" şeklinde sıralanmaktadır.

Öne Çıkan Bulgular 5: Rekabetçi olunan ürün grupları sayısı

Toplam ürün grubu (99-2=97 ürün grubu) için yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular, Türkiye ile AB-28 ülkelerinin 42 ürün grubu için rekabet edebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öne Çıkan Bulgular 6: Rekabet edebilirliğin en yüksek olduğu ürün grupları

Türkiye ile AB-28 karşılaştırmasına göre elde edilen sonuçlar rekabet düzeyinin en yüksek olduğu ürün grupları (2018 yılına göre) sıralanmıştır. Sıralama, endeks değeri en yüksek olan başlanarak yapılmıştır.

Tablo 2. Türkiye-AB28 Rekabetin En Güçlü Olduğu Ürün Grupları

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	8,71	10,16	11,88	13,84	15,50	15,56	14,35	13,38	14,34	14,85
60	Örme eşya	10,50	12,82	12,68	12,90	13,66	13,04	12,50	12,86	12,70	12,78
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	7,93	8,38	9,88	8,93	10,35	10,02	10,94	11,29	11,02	11,95
25	Tuz, күkürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	8,29	8,75	7,52	6,96	7,71	6,83	6,73	6,84	7,51	7,22
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	5,07	5,47	5,56	5,40	5,50	5,54	5,83	5,91	6,01	6,12
58	Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat, dantela, duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler	6,90	7,24	7,33	7,00	7,92	7,38	6,66	6,59	6,17	5,76
54	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	4,99	5,47	5,60	5,48	6,38	6,19	6,12	5,93	5,71	5,75
11	Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	4,55	5,28	6,35	5,01	5,35	5,18	6,05	6,49	5,99	5,61
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	7,36	7,99	7,45	6,89	7,29	7,13	6,87	6,45	5,75	5,45
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	6,99	7,47	7,47	5,97	6,67	6,14	5,62	5,62	5,46	5,22
8	Yenilen meyvalar ve yenilen sert kabuklu meyvalar	5,22	5,79	6,06	4,91	4,86	5,20	5,29	4,60	4,35	4,37
14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler, tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan bitkisel ürünler	3,44	9,24	11,36	8,02	6,23	3,64	4,81	5,26	6,04	3,59
62	Örölmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	3,68	4,00	3,73	3,55	3,67	3,61	3,74	3,66	3,38	3,31

Öne Çıkan Bulgular 7: Referans değer aralıklarına göre değerlendirmeler

Analize konu olan ürün ve ürün grupları için Hinloopen ve Marrewijk'in (2001) değer aralıklarına göre yorumlandığında Türkiye ile AB 28 ülkeleri arasında 55 üründe Türkiye'nin rekabet dezavantajı olduğu ve 42 ürün/ürün grubunda rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir.

- Düşük rekabet avantajına sahip olunan ürün/ürün grubu (1 ile 2 arası) sayısı 23'tür.
- Orta derece rekabet üstünlüğüne sahip olunan ürün/ürün grubu (2 ile 4 arası) 8'dir.
- Güçlü rekabet avantajına sahip olunan ürün/ürün grubu (4'ten büyük) 11'dir.

Öne Çıkan Bulgular 8: Rekabet avantajını yitirme sınırındaki ürün/ürün grupları

Bazı ürün ve ürün gruplarının yıllar itibariyle rekabet değerleri bazen 1'in üzerine çıkıp inmekte, bazılarında eşik değerler sınırında hareket etmekte ve bazılarında ise rekabet avantajını yitirmeye doğru sürekli azalış görülmektedir. Bu ürün/ürün grupları ana hatları ile şunlardır; "Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar," "Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden," "Yapağı ve yün, ince veya kaba hayvan kılı, at kılından iplik ve dokunmuş mensucat," "Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar," "Cam ve cam eşya," "Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb)," "Emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokunabilir mensucat, dokunabilir maddelerden teknik eşya," "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı"dır.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Dünya ekonomisinde sürekli artan işlem hacmi ve küresel ticaretteki hızlanma bu gelişmeleri yakından takip eden ve adapte olabilen ülkeler için avantaj sağlarken diğer ülkelerin aleyhine işlemektedir. Dünya gelir dağılımı adaletine ana hatlarıyla bakıldığında 2019 yılında IMF tarafından açıklanan 2018 yılı verileri önemli bir gösterge ortaya koymaktadır. Buna göre 2018 yılında dünya genelinde yaklaşık 85 trilyon dolar düzeyinde gerçekleşen bir toplam milli gelir düzeyine ulaşılmıştır. Bu gelirin yaklaşık 21,5 trilyon doları ABD, 13,4 trilyon doları Çin, 4,9 trilyon doları Japonya, 4,1 trilyon doları Almanya tarafından üretilmiştir. Veriler 2,8 trilyon dolar ile İngiltere, 2,7 trilyon dolar ile Fransa ve Hindistan şeklinde devam ederken Türkiye için bu rakam 0,76 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dışa açık bir ekonomide ihracata dayalı bir ekonomik büyümenin gerçekleştirilebilmesi için daha fazla üretim, daha düşük maliyet ve çok daha fazla ülkeye "katma değer" içeren ürünler ihraç etmek gerekmektedir. Ülkelerin sadece kendi tasarrufları ile değil diğer ülke vatandaşlarının tasarrufları ile ekonomik büyümelerini sürdürülebilir hale getirmeleri mümkündür. Bununla birlikte daha fazla ürün ihraç edebilmek yetmemekte aynı zamanda uluslararası ticarete rekabet edebilir ürünler ile küresel piyasalarda hareket edilmesi gerekmektedir.

Çalışmada, Türkiye'nin hem ithalat hem de ihracatta temel ticaret bölgesi olarak görülen AB-28 ülkeleri ile rekabet edebilirliği test edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar sadece 55 üründe rekabet dezavantajının ve 42 üründe rekabet avantajına sahip olunması şeklinde okunmamalıdır. Dezavantajlı ürünler ve bu ürünlerin Türkiye ekonomisi ve dış ticaretindeki önem derecesi-katma değer oluşturma etkisi, rekabet avantajına sahip olunan ürün/ürün gruplarının ortaya çıkardığı katma değer, istihdam, dış ticaret açığına etkisi, ithalata bağımlılık, neo-ithal ikame politikalarının uygulanabilirliği ve rekabet edememe yahut rekabet avantajının azalmasının nedenleri gibi daha da artırılabilir bakış açılarına göre değerlendirilmelidir.

Kaynakça

- Altay, B. ve K.Gürpınar (2008) "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve Bazı Rekabet Gücü Endeksleri: Türk Mobilya Sektörü Üzerine Bir Çalışma," Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, c:10, S:1, ss:257-274.
- Balassa, B. (1965) "Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage," Manchester School of Economic and Social Studies, 33, 99-124.
- Çakmak, Ö.A., (2005) "Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve rekabet Gücü: Türkiye Tekstil ve Hazır Giyim Endüstrisi Üzerine Bir Uygulama," Ege Akademik Bakış Dergisi, C:5, S:1, ss:65-76.
- Deb, K. Ve B.Sengupta (2017) "On Empirical Distribution of RCA Indices," IIM Kozhikode Society and Management Review, 6 (1), pp:23-41.
- Erkan, B., (2012) "Ülkelerin Karşılaştırmalı İhracat Performanslarının Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük Katsayılarıyla Belirlenmesi: Türkiye-Suriye Örneği," ZKÜ SBE Dergisi, c:8, S:15, 195-218.
- Erkan, B., B.B.Arpacı, F.Yaralı ve İ.Güvenç (2015) "Türkiye'nin Sebze İhracatında Karşılaştırmalı Üstünlükleri," KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi, 18 (4), ss:70-76.
- Eurostat (2019) International Trade Statistics, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/data/database>, (20.08.2019).
- Hinloopen, J. ve C.V. Marrewijk (2001) "On the Empirical Distribution of the Balassa Index," Review of World Economics, Vol:137, No:1, pp:1-35.
- Hoang, V.V., K.Tran ve B.V. Tu (2017) "Assessing the Agricultural Competitive Advantage by the RTA Index: A Case Study in Vietnam," AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics, Vol:9, no:3, pp:15-26.

Irsahd, M.S. (2017) Determinants of Exports Competitiveness: An Empirical Analysis Through Revealed Comparative Advantage of External Sectors of Pakistan," Asian Economic and Financial review, Vol:6, No:3, pp:623-633.

Kaya, Ö. Ve A.Oduncu (2016) "Türk Tekstil Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücü Değerlendirmesi," Akademik Bakış Dergisi, S:54, ss:418-428.

Öztürk, F., S.Saraçoğlu ve I.Kortan (2013) "Türkiye ve Seçilmiş Bazı Bağımsız Devletler Topluluğu Ülkelerinde Sebze ve Meyve Ürün Grubunda Uluslararası Rekabet Gücü Analizi," International Conference on Eurasian Economies, Proceeding Book, ss:768-777.

TÜİK (2019) "Dış Ticaret İstatistikleri," <https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>, (20.08.2019).

Ekler

Ek 1. Türkiye-AB 28 Tüm Ürün Grupları İçin Balassa Endeksi (RCA) Değerleri

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Canlı hayvanlar	0,10	0,03	0,02	0,02	0,04	0,08	0,11	0,09	0,10	0,17
2	Etler ve yenilen sakatat	0,15	0,20	0,31	0,37	0,43	0,45	0,34	0,28	0,37	0,41
3	Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	0,77	0,69	0,75	0,71	0,85	0,94	1,03	1,07	1,07	1,13
4	Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	0,28	0,30	0,41	0,41	0,46	0,48	0,43	0,49	0,48	0,50
5	Diğer hayvansal menşeli ürünler (kıl, kemik, boynuz, fildişi, mercan, bağırsak, vb.)	0,51	0,53	0,59	0,61	0,66	0,75	0,64	0,61	0,56	0,56
6	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, yumrular, kökler ve benzerleri, kesme çiçekler ve süs yaprakları	0,15	0,17	0,21	0,18	0,20	0,20	0,22	0,22	0,22	0,24
7	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	2,05	2,04	1,90	1,50	1,50	1,59	1,62	1,39	1,43	1,51
8	Yenilen meyvalar ve yenilen sert kabuklu meyvalar	5,22	5,79	6,06	4,91	4,86	5,20	5,29	4,60	4,35	4,37
9	Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat	0,60	0,58	0,47	0,43	0,60	0,59	0,57	0,66	0,56	0,57
10	Hububat	0,46	0,77	0,18	0,25	0,23	0,18	0,16	0,17	0,20	0,18
11	Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	4,55	5,28	6,35	5,01	5,35	5,18	6,05	6,49	5,99	5,61
12	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	0,67	0,72	0,70	0,58	0,69	0,67	0,58	1,02	0,72	0,81
13	Lak, sakız, reçene ve diğer bitkisel özsu ve hülasalar	0,03	0,10	0,12	0,12	0,16	0,14	0,13	0,15	0,17	0,20
14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler, tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan bitkisel ürünler	3,44	9,24	11,36	8,02	6,23	3,64	4,81	5,26	6,04	3,59
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	1,22	1,03	1,72	1,70	1,97	1,73	1,61	1,58	1,45	1,46
16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları	0,12	0,18	0,18	0,18	0,22	0,22	0,20	0,17	0,23	0,26
17	Şeker ve şeker mamulleri	1,12	1,45	1,51	1,28	1,73	1,86	1,82	1,63	1,67	1,71
18	Kakao ve kakao müstahzarları	0,95	1,00	1,06	0,99	1,07	0,99	0,88	0,73	0,77	0,88
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	1,07	1,27	1,41	1,39	1,64	1,60	1,55	1,48	1,47	1,50
20	Sebzeler, meyvalar, sert kabuklu meyvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	2,44	2,87	2,77	2,49	2,54	2,83	3,22	2,60	2,45	2,36
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülasaları, çay hülasaları, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	1,00	1,00	1,11	0,96	0,99	0,93	0,91	0,86	0,80	0,82
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	0,15	0,18	0,17	0,16	0,16	0,17	0,18	0,16	0,17	0,17
23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	0,16	0,06	0,10	0,20	0,29	0,22	0,17	0,20	0,27	0,33
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	1,81	1,71	1,38	1,53	1,68	1,97	1,81	1,88	1,67	1,78

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	8,29	8,75	7,52	6,96	7,71	6,83	6,73	6,84	7,51	7,22
26	Metal cevherleri, cüruv ve kül	4,03	4,61	3,26	3,46	4,69	3,74	3,45	3,54	3,75	3,12
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	0,65	0,61	0,65	0,60	0,55	0,54	0,58	0,50	0,52	0,44
28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikler	0,82	1,08	1,22	1,18	1,23	1,37	1,45	1,37	1,45	1,87
29	Organik kimyasal ürünler	0,11	0,14	0,13	0,14	0,13	0,12	0,12	0,12	0,16	0,14
30	Eczacılık ürünleri	0,07	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,09	0,11
31	Gübreler	0,36	0,72	0,51	0,32	0,23	0,37	0,35	0,47	0,49	0,73
32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülâsalar, tanenler, boyalar, pigmentler,vb, vernikler, vb, macunlar, mürekkepler	0,58	0,65	0,64	0,64	0,70	0,68	0,68	0,64	0,63	0,69
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	0,37	0,41	0,41	0,40	0,44	0,44	0,42	0,41	0,41	0,39
34	Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar,bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	1,20	1,20	1,16	1,14	1,19	1,23	1,16	1,00	0,95	0,92
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	0,31	0,37	0,45	0,52	0,54	0,45	0,49	0,52	0,50	0,47
36	Barut ve patlayıcı maddeler, pirotekni mamulleri, kibritler, piroforik alaşımlar, ateş alıcı maddeler	0,43	0,52	0,53	0,64	0,61	0,68	0,77	0,69	0,59	0,40
37	Fotoğrafçılıkta veya sinemacılıkta kullanılan eşya	0,07	0,09	0,11	0,14	0,17	0,12	0,09	0,09	0,11	0,09
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	0,22	0,25	0,24	0,23	0,26	0,26	0,26	0,26	0,24	0,27
39	Plastikler ve mamulleri	0,75	0,78	0,82	0,81	0,90	0,92	0,90	0,85	0,83	0,86
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	1,28	1,39	1,48	1,25	1,33	1,38	1,29	1,33	1,37	1,50
41	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	0,52	0,52	0,51	0,54	0,62	0,68	0,62	0,68	0,76	0,79
42	Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya	1,01	0,97	0,84	0,67	0,66	0,62	0,48	0,42	0,39	0,38
43	Kürkler ve taklit kürkleri, bunların mamulleri	1,82	2,10	2,46	2,03	1,78	1,95	1,16	1,58	1,66	2,23
44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	0,54	0,56	0,57	0,52	0,55	0,60	0,55	0,53	0,54	0,54
45	Mantar ve mantardan eşya	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
46	Hasırdan, sazdan veya örölmeye elverişli diğer maddelerden mamuller, sepetçi ve hasırcı eşyası	0,08	0,11	0,12	0,15	0,17	0,37	0,65	0,95	0,17	0,19
47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmış kağıt veya karton (döküntü, kırıntı ve hurdalar)	0,03	0,04	0,07	0,02	0,08	0,09	0,07	0,07	0,06	0,08
48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	0,49	0,56	0,60	0,42	0,48	0,49	0,54	0,62	0,67	0,70
49	Basılı kitaplar, gazeteler, resimler ve baskı sanayiinin diğer mamulleri, el ve makina yazısı metinler ve planlar	0,16	0,17	0,17	0,15	0,16	0,17	0,16	0,14	0,15	0,18
50	İpek	0,25	0,24	0,20	0,15	0,16	0,13	0,16	0,16	0,24	0,18
51	Yapağı ve yün, ince veya kaba hayvan kılı, at kılından iplik ve dokunmuş mensucat	1,53	1,57	1,50	1,36	1,43	1,37	1,17	0,94	1,10	1,09
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	7,93	8,38	9,88	8,93	10,35	10,02	10,94	11,29	11,02	11,95
53	Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden	0,82	0,83	0,87	0,78	0,83	0,69	0,63	0,85	0,93	1,05
54	Sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler	4,99	5,47	5,60	5,48	6,38	6,19	6,12	5,93	5,71	5,75
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	5,07	5,47	5,56	5,40	5,50	5,54	5,83	5,91	6,01	6,12

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
56	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	1,18	1,45	1,65	1,80	1,94	2,03	2,19	2,41	2,30	2,71
57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	8,71	10,16	11,88	13,84	15,50	15,56	14,35	13,38	14,34	14,85
58	Özel dokunmuş mensucat, tuftedilmiş dokunabilir mensucat,dantela,duvar halıları, şeritçi ve kaytancı eşyası, işlemler	6,90	7,24	7,33	7,00	7,92	7,38	6,66	6,59	6,17	5,76
59	Emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş dokunabilir mensucat, dokunabilir maddelerden teknik eşya	1,56	1,61	1,75	1,38	1,56	1,50	1,47	1,37	1,31	1,32
60	Örme eşya	10,50	12,82	12,68	12,90	13,66	13,04	12,50	12,86	12,70	12,78
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	7,36	7,99	7,45	6,89	7,29	7,13	6,87	6,45	5,75	5,45
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	3,68	4,00	3,73	3,55	3,67	3,61	3,74	3,66	3,38	3,31
63	Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	6,99	7,47	7,47	5,97	6,67	6,14	5,62	5,62	5,46	5,22
64	Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	0,40	0,51	0,47	0,53	0,66	0,58	0,59	0,59	0,58	0,62
65	Başlıklar ve aksamı (şapka, kasket, koruyucu başlıklar vb.)	0,30	0,34	0,34	0,40	0,48	0,54	0,53	0,49	0,51	0,51
66	Şemsiyeler, güneş şemsiyeleri, bastonlar, iskemle bastonlar, kamçılar, kırbaçlar ve bunların aksamı	0,84	1,00	1,04	0,60	0,48	0,39	0,36	0,38	0,39	0,42
67	Hazırlanmış ince ve kalın kuş tüyleri ve bunlardan eşya, yapma çiçekler, insan saçından eşya	0,08	0,11	0,09	0,13	0,19	0,13	0,17	0,21	0,18	0,18
68	Taş, alçı, çimento, amiant, mika veya benzeri maddelerden eşya	2,43	2,61	2,43	2,33	2,62	2,51	2,45	2,20	2,09	2,11
69	Seramik mamulleri	1,71	1,97	1,97	1,91	1,98	1,89	1,77	1,74	1,79	1,88
70	Cam ve cam eşya	1,40	1,46	1,41	1,29	1,34	1,35	1,46	1,30	1,17	1,16
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	4,69	1,89	1,13	5,21	1,59	2,42	3,73	5,09	4,35	2,46
72	Demir ve çelik	2,96	2,56	2,62	2,58	2,57	2,31	2,00	2,04	2,14	2,72
73	Demir veya çelikten eşya	1,89	1,94	1,87	1,82	1,84	1,83	1,79	1,69	1,73	1,86
74	Bakır ve bakırdan eşya	0,78	0,96	1,02	0,94	1,13	1,16	1,13	1,17	1,23	1,43
75	Nikel ve nikelden eşya	0,05	0,06	0,04	0,12	0,11	0,07	0,07	0,16	0,26	0,35
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	1,28	1,46	1,44	1,36	1,45	1,45	1,41	1,37	1,36	1,51
78	Kurşun ve kurşundan eşya	0,10	0,11	0,12	0,14	0,20	0,20	0,27	0,40	0,31	0,28
79	Çinko ve çinkodan eşya	0,11	0,08	0,11	0,12	0,13	0,11	0,14	0,17	0,11	0,07
80	Kalay ve kalaydan eşya	0,03	0,08	0,06	0,03	0,04	0,03	0,04	0,07	0,05	0,07
81	Diğer adi metaller (tungsten, molibden, tantal, magnezyum, kobalt, bizmut, kadmiyum, vb.), sermetler, bunlardan eşya	0,05	0,07	0,10	0,09	0,10	0,09	0,06	0,08	0,13	0,13
82	Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	0,27	0,33	0,31	0,28	0,34	0,38	0,39	0,34	0,35	0,33
83	Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	1,01	1,07	1,12	1,07	1,17	1,26	1,12	1,09	1,09	1,16
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	0,53	0,58	0,60	0,56	0,61	0,61	0,61	0,62	0,62	0,67
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	0,65	0,65	0,70	0,67	0,71	0,68	0,62	0,58	0,53	0,55
86	Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler, bunların aksam-parçaları, mekanik trafik sinyalizasyon cihazları	0,26	0,05	0,37	0,32	0,50	0,36	0,29	0,15	0,23	0,21
87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	1,19	1,16	1,09	0,94	1,05	1,03	1,01	1,11	1,23	1,32

Ürün Kodu	Ürün Adı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	0,12	0,12	0,12	0,14	0,19	0,16	0,18	0,18	0,40	0,25
89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	2,99	1,60	1,90	1,30	1,83	1,82	1,36	1,27	1,79	1,03
90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	0,10	0,10	0,10	0,11	0,13	0,13	0,14	0,14	0,14	0,14
91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları	0,13	0,16	0,11	0,10	0,12	0,14	0,13	0,13	0,18	0,20
92	Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	0,20	0,23	0,21	0,19	0,19	0,20	0,18	0,19	0,18	0,19
93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1,16	1,71	2,03	2,19	2,67	3,41	2,42	2,42	1,50	1,77
94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb, prefabrik yapılar	0,99	1,09	1,12	1,14	1,31	1,26	1,23	1,14	1,11	1,20
95	Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	0,08	0,11	0,13	0,15	0,19	0,17	0,17	0,14	0,15	0,15
96	Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	0,60	0,61	0,59	1,85	2,24	2,28	2,24	1,95	1,81	1,85
97	Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar	0,02	0,02	0,03	0,01	0,06	0,02	0,01	0,03	0,03	0,07
98	Zati eşya, kumanya ve başka yerde belirtilmeyen diğer eşyalar	0,39	0,23	0,25	0,15	0,30	0,46	0,29	0,30	0,34	0,30